

S. MAINULFI

Diaconi et Confess.

Prologus Sigevvardi in vitam S. Mainulfi.

*Albino Patri digno constanter amari,
Filiolus parvus fidei vinculum Sigevvardus.*

INtereos, mi Albine doctorum doctissime, iure suo liberaliter utuntur amicitia, qui amicorum non nesciunt nescire vitia. Horum te Pater jucundissime consortio, illa simplex animi tui admittit intentio, qui salutari seductus errore, me nequitia imperitiaeque maculis esse deformem voluisti nescire, quem tam arduae rei iudicabas convenite. Nam quidam tuorum familiarium, sitiens illum oris tui fontem aureum, attentavit te precibus, ut beati Mainulfi vitam non antehac satis libero ore expeditam, tui stili venustate corrigendo velles deaurare. Tu autem, o viator imitabilis, ut semper ratione duce progredieris, consilium tibi provideras subtilius: scilicet, ut id operis potius ad integrum ex tuo penu propinares, quam veterum dicta increpares. Sed dum tu plurimis occupationum impediris curis, me inter omnes auditores tuos infimum, nec inter eos vocari dignum, operis tui dignatus es vicarium. Quam quidem intentione, tui quae tantopere praconium expectat discipuli, nihil antiquius existimo: sed ne id mei cul-

pâ in contrarium cadat, metuo. Quia cum arreptam sarcinam perferre nequivero, non solum mihi hæsitandum est in luto, sed culpa deficientis cadit in injuriam præcipientis: Postremò tametsi me noverim imparẽ esse imperato operi, vereor tamen resistere à te imposto oneri: plus quidem volens, ut imperitiæ meæ infamia me probet benignum, quàm obedientiæ transgressio nequeat diffamare malignum. Præterea spero, immo certum scio, ne tu Pater suavissime filij tui opus prodire patiaris in publicum examen, ni tuæ correctionis limâ prius illud castiget ad unguem. Certè, si privati juris aggressus essem materiam, quâ mihi arbitrato meo licitum esset evagari, spero etenim ne tibi essem pudori: nunc autem & cautio animæ, quæ in historijs sacris plus nudam rei veritatem, quàm luculentæ orationis leporem jubet exquirere; & artissima lex alieni itineris, me scientem subire cogunt viam fidi interpretis. Dico autem alienum iter: quia me quidam in ejusdem operis cursu præcesserat, cujus me non mutare sententias, magistra veritas imperat. Solus tantum verborum; ordo, mei stili disponendus relinquatur officio: immo etiam si quid præcessoris mei sermo, vel diminutione languit, vel excessit incremento, hoc sanandum permittitur meæ curationis medicamento. Age modò mi Pater, age inquam, mi gratissime Pater, ab omni telo sinistrae interpretationis, tuere me precor sub clypeo tuæ imperiosæ defensionis: neque hoc annuente Deo tibi erit actu difficile, quem sapientium nemo molitur lædere. Invidorum autem hiatus non

moror, quorum latratus nullus comitatur morsus
 & quorum non justus in me aditus patet detractionis
 nisi quòd tam sacra mihi commissa sunt peccatorum.
 Sed, si quis eorum sine peccato est, mittat in me la-
 pidem. Ne autem multis occupationibus tuis mea
 loquacitas addat fastidium, hoc modò in calce affe-
 ro breviter annectendum, quòd Deum secretorum
 cognitorem testem habeam, tuæque personæ proba-
 tissimam majestatem, nihil me in opere hoc locutum
 esse præter veritatem. Quapropter, si quis dignum
 ducat lector accedere huic operi nostro, hunc per
 illud extremi judicij æquissimum examen iterum ate-
 que iterum obsecro, ne meum recens dictum mentis
 auctoritas veteris scripturæ,

Cap. I. Proæmium.

Annunte gratia S. Spiritus, vitam sancti *Mu-*
nulsi Levitæ, in spem exemplarque Levitis scripturæ
 sumus, immo etiam ipsis Sacerdotibus, qui pluri-
 mum exultabunt in reddenda sacerdotij ratione, si in
 hujus Diaconi vixerint æmulatione. ad summam, note-
 lus est ordo, de quo malè mereamur hæc scribendo,
 cum sit necessarium æquè omnibus, tanti hominis
 refoveri interventione; cumque sit utile, ejus instrui
 imitatione. Sed nos pauca de pluribus hujus viri mi-
 raculis complectimur, eademque pauca, humilis scri-
 pli serie prosequimur: commodiùs judicantes, ut do-
 ctus lector stilo nostro quasi indocto detrahat, quam
 stili nostri acumen minus capacibus capiendi adie-
 tum

tum intercludat. In hujusmodi namque scripturis, minimè captanda est inutilis aura favoris, sed commodum internæ profectionis. Sed jam exordium aggrediamur.

Cap. II. S. Mainulfus adhuc infans patre orbatur; mater vidua à patruo ejus vi opprimitur.

Tempore quo gentem Saxoniam Karolus Imperator imperio suo subegit, subactamque de idololatria ad fidem Christi transtulit, natus est de eadem gente *Mainulfus*, utroque parente admodum nobilibus. Sed jam in tenera ætate, per necessitatem mortis destitutus est patre. Quo defuncto, nondum iste puer mysterium suscepit baptismatis sacri, licet jam ætas ei concessisset virtutem ambulandi: quia gens illa adhuc fragilis in catholica religione, nondum moris habuit teneros infantes baptismo consecrare. Et ut plenius loquamur, ipsa gens nondum, continuatim ad fidem pervenit, quod sequenti exemplo patenter liquebit. Namque cum hujus pueri mater primò viduata marito, contingere vellet proximam palmam virginitati, id est, abstinentiam thalami secundi: ecce, defuncti conjugis germanus, ipse quidem & re & professione paganus, visitavit eam, indutus specie consolationis, sed animo volvens fomitem turpissimi sceleris. Quippe ille incestus hospes, in cujus corde hostis antiquus certissimum sibi hospitium collocavit, fratris conjugem, devotissimo hospitalitatis officio se suscipientem, heu nefas! invitam adulteravit.

Cap. III. *Baptismus S. Mainulsi, & continentia matris ejus.*

Illa verò quàm celerimè manus evasit corruptoris, absque dilatione properavit ad præsentiam prædicti Imperatoris; ipsique, quæ dolor dictavit in corde, libero pronuntiaverat ore : nimis sanctè obsecrans, ut se à tanto persecutore tueretur, qui æterni tutoris vice in terris fungeretur. Imperator verò condolens nobilissimo dolentis dolori, astitit rogata regenti. Ibidem quoque filium ejus per lavacrum regenerationis, infra sanctæ matris Ecclesiæ uterum admitti fecit, ipseque eum à baptismo suscepit. Et bene quidem divina providentia servulum suum, qui ab inferioribus personis domi baptizari potuit, ad Regis cohortem vel curtem baptizandum reservavit, quò procul dubio plurima populi collectio confluit: quatenus jam in ipso limine vitæ pluribus eorum notum faceret, ex cujus notitia plures profecerunt. Mater autem ejus, cui Regis sponsio certam securitatis spem largita est, spe gaudioque comite reversa est: & in vicem magistri, timorem amoreque Dei sibi constituit: ad quorum disciplinam omnem vitam suam ordinem instituit. Ipsa quoque *Wigibrunn* vocabatur, quod vocabulum quasi quodam veritatis præfatio sortiebatur, quia pro Christi nomine cum vitijs & concupiscentijs bellum gessit legitimè.

Cap. IV. *S. Mainulfus ab Antistite Baduradoin-
genuè educatur.*

Puer autem *Mainulfus* sub jure scholari ad disciplinam dispositus litterarum, ex dispositione ascendit ad habitum earum; & quod scientiæ literalis habuit, usu operis devotus excoluit. Quippe quia vitam quæ ducit ad vitam, artam & angustam existere scivit, jam de tenero ungui studijs asperioribus mentem formavit. Nam ut quidam docet:

Qui studet optatam cursu contingere metam,

Mulat tulit fecitq; puer, sudavit, & alfit:

Abstinet vino & venere.

Cùm autem excederet è scholis, excessit etiam desiderium mundani honoris; integrâ mente migrans ad propositum Canoniciæ legis, in loco qui dicitur *Paterbrunno*. Hic cum ejusdem loci Pontifex, ipse quidem virtutum gloriosus artifex, nomine *Baduradus*, benignissima cura nutriendum suscepit, susceptumque largissimo paternitatis & gratiarum sinu refovit.

Cap. V. *Baduradi Episcopi encomium; S. Mainulfi profectus.*

Sed quia res monuit & locus, non gravabimur saltem unum recitare indicium de hujus Pontificis virtutibus. Ecce, XXVII. annis post sepulturam ejus exactis, vestes quæ cum eo sepulchrum subierant, ita integræ, & sanæ apparuerunt, ut nec una fimbria ex eis legem pateretur putredinis. Quæ res liquidò exprimit, quod ipse vivens *Integer vita, scelerisque*

purus extiterit. Huic tantæ virtutis viro, dum beatus *Mainulfus* adhæsit continuus, cum sancto sanctus, cum innocente innocens, & cum electo apparuit electus. Cùm enim bonus esset in puerili ætate, melior tamen factus est in juventute: quoniam unâ non contentus virtute, *ascensiones in corde suo disposuit*, quatenus *de virtute in virtutem* semper transiret. Inter hæc divino accidit instinctus, ut prædictus Pontifex, ita quæstionem circumstantibus proponeret: quid mysterij sermo Evangelicus contineret dicens: *Vulpes foveas habent, & volucres cœli nidos: filius autem hominis non habet, ubi caput suum reclinet?* Quam quæstionem mox quidam, sicut res habet, solverat dicens: Quia Christus cordis nostri habitaculum quæreret, nec quærrens inveniret, quia scelus nostrum quærrens introitum impediret. Quod verbum ultra, quàm dici valeat, in pectus *Mainulfi* descenderat. Doluit namq; intrinsicus, Christum ad januam cordis nostri humiliter, sed frustra pulsare, cùm nemo pulsanti velit referare. Itaque ex illa hora, cum antea esset bonus, jam ut ita dicam, factus est in bonitate novus; sese Christo pandens in terris hospitium, quatenus ab eo reciperet æternæ mansionis commercium. Ergo quia Christum voluntariè suscepit, Christus susceptus apud susceptorem suum mansionem fecit. Felix mansio sub tali mansore! in qua fortunæ nihil licebat, quia in ea tantus paterfamilias dispositoris vicem obtinebat.

Cap. VI. S. Mainulfus proponit condere
Monasterium.

Sed nos ad planam narrationis ordinem redeamus: ne dum imperiti laudamus, tanti viri laudes culpâ ingenij deteramus. Nam si quem dignis laudibus nequeas extollere, hunc laudas pulcrius, si te impari fatearis laudibus ejus. Beatus igitur *Mainulfus*, cum omnem virtutem, quam potestate habuit, actu etiam adipisci studuerit, certus jam de Domini sui fide erga se, erubuit fidelis servus fidelissimo Domino se solū offerre: quocirca miro ardebat desiderio monasterium construendi, sed id ardentem tardavit mora locum aptum inveniendi: quatenus divina pietas illud constructū tanto majori pretio examinaret, quanto servus ejus pro construendo constantiis laboraret.

Cap. VII. *Pastoris visio, ejusq; interpretatio.*

Cum autem Dominus jam vellet servo laboranti parcere, dignatus est ei suæ prædestinationis locum ostendere. Namque subulcus ejus, dum more solito in pascendis moraretur gregibus: ecce, improvise miræ lucis splendorem aspexit, in loco ubi nunc idem Monasterium Deo auctore consistit. Vidit præterea copiosam cervarum multitudinem, modò stare, modò circuire locum eundem. O ineffabilem Christi pietatem! quæ dum servi sui honorem distavit, nativitatis suæ miraculum suscitavit. Namq; ut illa primùm revelata est pastoribus, sic hujus construendi monasterij visio pastori innotuit primitus. Hinc patet, quàm dilectus Deo iste fuerit, ejus se-

pulchri futurum locum, tanta Dominus revelatione mirificavit. Certè, quòd hæc res pastori inter pascendum apparuit: significat, quòd illò dominicus grex dominicis reficiendis pascuis venturus fuit, sed quòd pastor fuit ipse, id est *Mainulsi*, exponit quòd omnes incolæ ejusdem loci, scilicet pastores cum omni sibi commisso grege, debeant post Christi, sancti *Mainulsi* præcipuè servitio studere. Quòd autem cervas, non cervos vidit, gregem illum Dominicum ex femineo sexu collectum ita præfiguravit. Si quis enim quærat mysterium de viro lumine nihil prohibet eum præsentiam S. Spiritus per lumen intelligere, quæ & olim Apostolis per ignem voluit apparere. Prædictus autem pastor hæc exanimatæ visione, nihil omnino sollicitus fuit de grege, sed timuit se jam ad præsens extrema passurum esse. Verumtamen cum postea vix reciperet animum, fessitanter perrexit ad dominum suum, illique, quæ vidit visa, per ordinem cuncta discussit.

Cap. VIII. S. Mainulfus Episcopo pandit visionem, quæ aliquoties iteratur.

Vir Deo plenus, cordis corporisque auribus attentis in verba dicentis; ubi dicens dicendi finem fecit, auditor lectissimus pro gratissima fama Christi sacrificium laudis immolare cœpit. Certè cœpit, cœptumque honestissimè perfecit: quo perfecto, prædictum Pontificem famæ hujus participem fecit, quoque gaudij hujus socium esse speravit. Nec sperans hac spe delusus est, quia Christianissimus Pontifex

tifex gaudenti verè conuulsus est: statimque diuinam intendens miserationem, festiue allusit ad pastoris nomen, dicens: *ne nobis vilescat abjecta persona pastoris, cum primùm pastoribus ipsa nauitas effulserit Salvatoris.* Idem etiam plenus oculis ante & retro, prorsus nihil fidei habuit diabolo, quòd se etiam quandoque in angelum lucis soleat transformare. Idcirco elegit consilium, iterum pro eadem re consulendum esse Dominum; quippe ut secundum exponeret iudicium, à quo prima iussio cepisset initium. Cui beatus *Mainulfus* præbens assensum, petijt pastore duce prædictum locum, ibique solus cum solo pernoctans, nec somnum oculis, nec quietem dedit labijs: sed membra cum anima ad orationem diuinam erudit, ideoque inter orandum præscriptam pastoris visionem ex integro vidit. Vidit, visamque Pontifici retulit. Qui Pontifex visionem numero trinum conditoris nomen cupiens æquare, suasil ei tertio visionum fidem exploratum ire. Ille autem obedientiam plus Domingo placere sciens quàm victimam, lætus iuit, sed lætior redivit, quia tertia visio redeunti comes fuit. Hic verò Pontifici solemnis accessit exultatio. Securè enim scivit, nihil illusionis huc posse subrepere, ubi sancta Trinitas iussionis fidem fecit sui similitudine. Namque ut Deus trinus est in personis, unus verò in maiestate; sic hæc visio trinitatem numero, unitatem confessa est in re: certè una eademque res, uno eodemque modo ter apparuit. His ita peractis *B. Mainulfus*, simulque Episcopus, ad fidem visionis diuinitus incitati, cedere ta-

men decreverunt Regiæ auctoritati, humiliter adimplentes illud præceptum: *subjecti estote omni humana creatura propter Deum*. Sciebant enim, quia *in vitium culpa ducit fuga, sic caret arte*. Nam si monasterium hoc Regis injussu construeretur, forte aliquibus suspicio nasceretur, quòd hi non essent legitimi monasteriorum constructores, qui vicarij Dei, id est Regis fierent contemptores. Quòd ne fieret, B. Mainulfus cartam testamenti ab Imperatore rogavit, quam rogatam ipsius videlicet Regis annulo insignitam accepit, acceptamque secum revexit.

Cap. IX. De Reliquijs S. Mainulfo divinitus oblatis.

Attulit etiam secum aliud multò præstantius donum, quod sine periculo licet confiteri donum fuisse Regis sempiterni. Namque revertenti, quidam familiarium ejus capsam obtulit, quam ipse inter arbusta, non fortè, sed divinitus pendentem invenit. Quam velut ab ipsius Dei manibus acceptam, vir Dei veneratus est: quia cum multum quæreret, & nullam tamen ejusdem capsæ dominum inveniret, cognovit quòd ipse Dominus id immanium tale sereno suo contulisset beneficium. O donum nobile, datoris pietati, acceptorisque voto consimile! Ita, qui Deo sanctisque templum construere voluit, quid ad hujus supplementum, gratius aptiusvè acciperet à sancto sanctorum, quam reliquias sanctorum? harum vero tam pretiosum, tamque copiosum reperit in capsâ thesaurum, quantum eloquentia nostra exprime-

primere non sufficit, quia & hoc vires & personam nostram excedit. Hic jam ad construendum Deo templum confidentius exarsit, quia tale divini supplementi pignus accepit.

Cap. X. S. Mainulsi revelatio, & ejusdem ad priorum visionem cognatio.

Inter hæc divinæ aspirationis indicia, B. Mainulsi prædicti loci coactus amore, perrexit eundem locum videre: quia quod instanter concupiscit animus, hoc ad satietatem videre non valet oculus. Cumque pervenisset ad locum, invenit iterum, quoddam divinæ revelationis memorabile sacramentum. Vidit enim præstanti corpore cervum, membra quidem prostratum, sed cornua in sublime arrectum, utpote sic præstolantem viri adventum. Qui viso Dei homine, quodammodo indicavit, sibi non licere in adventum ejus accubare: sed se festinanter erexit, & quasi per orationem suam adveniendi sancto assurrexit. Sanctus autem visa tam terribili bestia nequaquam perterritus, aut ob hoc mente fuit minus valida, quia *justum & tenacem propositi virum, nullus terror mente quatit solida*: Quo circa propius accessit, ut ex fine rei, ortum didicit. Cumque alterutrum occurrentes jam cominus obvij essent, iterum cervus præconium sancti viri confessus est, humiliter se prosternendo, cui prius assurrexit sese erigendo. Ille vero hunc novum bruti animalis gestum, nulli rei nisi divinæ clementiæ affcripsit: ideoque dum rei ordinem acutius advertere studuit, ecce vidit inter
cornua

cornua cervi Dominicæ crucis signum splendens
 cuius splendore omnem auri decorem visus est superare. Bonus autem miles optimi Imperatoris cognito vexillo Domini sui, simul cognovit Dominum suum præstò esse in auxilium sibi, lætitiâque cordis voce pronunciaverat oris, dicens: *Jam mihi certus spes promittit fore, ut ille qui quondam eodem armato vexillo, inferni claustra destruxerat; hujus loci protector contra diabolicas vires exurgat. Voce hac finita, cervum non viderat ultra.* O quam consequentibus signis Christus suo prælocutus est militi, quæ post hæc oportuit fieri! Namq; ut in præscripta visione fatnulas Dei præfiguraverant cervæ; ita hic per cervum qui apparuit solus, potest accipi ipse famularum suarum custos Christus: cui soli sponso videlicet nobilissimo, debent adhærere sacræ Virgines ibidem collectæ.

Cap. XI. Inventio baculi in loco altaris; cænobij constructio; sacrarum virginum ibidem aggregatio.

Invenit etiam beatus *Mainulfus* baculum in eodem loco quo viderat cubantem cervum; qui locus nunc principale ejusdem monasterij continet altare quod bene præfiguratum est in ligneo signo, quia ipse Christus, qui altari præsidet, regnavit à ligno. Hic quoque omnem moram construendi monasterij sanctus vir abdidit, quia ei negotio proximum etiam addidit. Hic verò amica studiorum concertatio similiter insudabat operi divino: passim arbores credebantur

debant, nulli veprium vel arbuſtorum parcebant: pars grandia trudunt obnixi pondera humeris; pars agmina cogunt, caſtigantq; moras: Ipſe verò uſquequaque libram adhibuit diſcretionis, operumq; laborem partibus aequabat iuſtis. Vetus enim inde cultus deſecit, videlicet ad veteris hominis deſtructionem, novumque opus ſurrexit, ad novi hominis honorem. Et beatus vir laborem illum credidit requiem, dummodò inceptum ad ſummam perduceret nobilem. Quia enim laboravit inſtanter, inceptum abſolvere meruit eleganter. Abſoluto autem opere, templum quod conſtruxerat, conſtructum Deo, ejuſque Genitrici, IV. Idus Novembris dedicari fecerat. Quo dedicato, collegit illò ſacrarum virginum non modicum gregem; quem Deus uſque ad terminum muniti ſibi cultodiat fidelem.

Cap. XII. *Miraculum ſervati ab igne velaminis.*

Cumque grex ille dominicus angelicam vitam ageret in terris, antiquus hoſtis callidè intervenit. Igitur ſuo nequaquam officio fungeretur, ſi Dei famulus nuſquam adverſaretur. Primò quidem caſtitatis ſigillum eis cupiens abrumpere, nunc hos, nunc illos aditus, omnemque pererrat Arte locum, varijsque aſſultibus irritus urget; eò, quòd eis ipſe Chriſtus à facie inimici turris fortitudinis exiſteret. Sed quia non valuit intrinſecus, ille non eſſet hoſtis, ſi non aliquà nocuiſſet vel extrinſecus. Nam quædam ex ancillis Dei frigore depreſſa, ſpe recreandi, quandam

monasterio contiguam domum est ingressa; in qua
 cum ad ignem expedito animo disposita fuisset; ac
 cidit, ut ignis omne velamen capitis ejus consumps
 plisset. Nam illa muliebri more, officio pectinis so
 des impugnabat capitis: consumpro enim velame
 ne, jussit eam census brevis lacrimas effundere: sed
 lacrimanti, Deus ad honorem servi sui *Mainulfi* so
 latium voluit impendere. Moxque per ipsius domum
 B. *Mainulfus* eandem intraverat domum. In tanto
 enim viri presentia nihil habuit juris inutilis mœst
 tia. Nam ut proximorum compassio ei inremota
 comes fuit, cognita re, dolentis dolorem ægrè tulit
 obtectusque faciem manibus, Christum puris inter
 pellabat precibus: statimque illo rei seriem diligen
 tius exquirente; allatæ sunt ei consumpti velaminis
 fimbriæ, videlicet ignis inutiles reliquæ: ostensus
 est ei ille locus flammæ, quæ peremptrix fuit vestis
 interemptæ. Hic subitò pro dolore ingens stupor
 gaudiumque exortum est, dum vestis, de qua recipi
 enda etiam spes omnis abiit, integra de medio ignis
 redijt. O miraculum merito admirandum, & nisi
 pud electissimos inauditum! Sed hujus excellentis
 signi DEUS palàm fecit quòd hic athleta suus etiam
 alijs signis fulserit. Ille autem non signa, quæ cum re
 probis electi communia habent, sed virtutes con
 luit, quibus reprobi funditus carent. Neque enim
 idem signum, cujus nuper mentionem fecimus, quæ
 quam superbæ addidit ejus venerabili conscientie
 quin immo de meritis ejus testimonium perhibet
 Ecclesiæ. Signa enim non merentur perenne præ
 mium.

enium: sed *Virtus* recludens immeritis mori cœlum,
negata tentat iter via: cœtusque vulgares, & udam
spernit humum fugiente penna.

Cap. XIII. *Obitus & sepultura S. Mainulfi.*

Postquam Rex Regum militi suo gloriosas contra antiquum serpentem concessit victorias, noluit eum ultra extollere fortuna bellorum; sed maluit ei pariter conferre & præmium & finem laborum. Id ipsum quoque ipse miles emeritus sitiebat ardentissimè, ipse quidem & ætate maturus, & virtute dignissimus, cœlestis capitolij assidere senatoribus. Cumque & domini & servi velle concordaret familiariter, sicut huic domino velle, posse, & esse est unum, III. Non. Novemb. ut voluit, transtulit ad se servum suum; qui de terris ad cœlos translatus, in monasterio, quod ipse construxerat, terreum corpus cognatæ terræ liquerat: quod ille felix pro pondere deposuit infimo, sed nos illud jure amplectimur pro venerabili pretio. Nam signorum indicio jugiter patuit, immo patet hodie, quia hoc Deo sit acceptabile. Patet, inquam, sed multo liquidius pateret, si quis hoc, sicuti est, exponere valeret, quantum evasisset inferni periculum, quantumve nunc in regno Dei sui possideat præmium. Sed quoniam *Deus se diligentibus preparavit, quod nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit*; sufficiat terrenis animalibus, de regno illo hoc solum effari, contemplari, & credere, quod ibi sit gaudium ineffabile: de cæteris quidem necesse est taceri, quæ impossibile est scire. Nos autem

tem etsi voluntatem nostram præpediat ingenij ventem pauper & maligna; cogit tamen voluntas dives & benigna, ut stilo memoriae que tradamus, si quid plus ad notitiam nostram pervenit ex miraculis viri hujus. Sed ea, quæ per ipsum hoc corpore indutum, Deus operari dignatus est, hic terminamus: ad ea verò quæ post sepulturam ejus Dominus per eum ostendit, transire paramus.

L I B E R I I

De miraculis post obitum S. Viri.

Cap. I. *Pannus lineus meritis S. Mainulsi illius ab igne servatur.*

SEpulto igitur beati viri corpore, cœperunt ad sepulchrum ejus ubertim pauperes Christi confluerè, tam exciti famâ præteritorum miraculorum, quàm accensi spè futurorum. Pars quidem adveniebant sanitatem deprecaturi corporum, pars verò requiem animarum: tantum quod cujusque voluntas optavit beneficium, pro hoc impetrando, B. Mainulfum precatorem misit Domino: nec quisquam Deo gratias, frustra se orasse ploravit, si modò orans in corde suo non hæsitavit. Quò factum est, ut indigenæ, & advenæ beati viri sepulchrum colerent honorificè; nec non ipsæ sanctimoniales, ob sepulchri amorem, vigilanter satagentes circa sepulchri honorem, pro rei suæ modulo adornabant illud velaminibus lineo. Elegerunt etiam quandam bonæ intentionis fami-

famulam, specialiter ei imponentes sepulchri cultodiam, à quo illa non recedebat, quantum corporis infirmi lex annuebat. Quam quadam nocte, postquam orando vigilandoque plurimum noctis exegerat, ut exercitatum corpus solet, libido somni devicerat, Cui devicta obtemperans, concessit membris somni necessariam requiem; sed requies transijt in sollicitudinem. Evigilanti namque de somno, venit ad memoriam subito, quia dum illi sopor imminabat, supra velum sepulchri candelam ardentem dereliquerat. Attonito enim animo surrexit, sub magna festinatione ad sepulchrum perrexit, & inter eundem, magnum super oblivione sua mceroris sustinuit tormentum. Sed ubi pervenit, Dei clementiam consolatricem invenit. Nam ardor finem fecit candelæ, profus tamen cessans à panni læsione: quia candelæ, ardendi causâ Deo oblata, parcere non ausus est; panno autem ad servandum congruo, ignoscere iustus est. O gloriosus Deus in sanctis suis! qui patienter exponit dignitatem hujus sui militis, ad cujus defuncti reliquias, hoc tam nobile signum iteratò proferre voluit; quod per ipsum corpore viventem antea protulit.

Cap. 11. *S. Mainulfus trina vice monet suum olim famulum mundo nuntium remittere: renitenti barba adimitur.*

Sed hoc signum aliud non inferius sequebatur, per quod quidam ad salutem intrare compellebatur: apparuit namque vir beatus cubiculario suo in visi-

one, erudiens eum amica irradiatione, ut mundo pompisque ejus abrenunciaret, & ad æterni regis militiam transmigraret. Ille autem ipsam visionem pro illusionem habuit, nedum fecisset quod per visionem didicit. Sed sanctus, hominis condescendens infirmitati, iterum apparuit ei, ut repetita admonitio, fieret ei veræ visionis expositio. Ille autem nec adhuc visioni habuit fidem. Sed sanctus Dei nondum cessans à salute viri, geminis visionibus tertiam addidit, ejusque duritiam hac voce corripuit: *Nescis miser, nescis, quam crudelis captor, tue captiva præsidet mentis, qui te & mittenti Christo, & mihi misso, cogit recludari. Certè cum male vivendo desperes, nec desistere sponte desisteres, monuit te revelatio divina, ut admonitus resipisceres. Tu autem, stultie, perniciose illuderis, qui revelationem veram pro illusionem accipis: nulli enim credentium dubium est, quin illa visio experta sit illusionis, qua invitatrix est Christiane religionis; quamque si à quolibet vigilans audivisses, negligere nequaquam debuisses. Nunc ergo cum te corrigere nequeant verba, jam verba vertenda sunt in opera. Nam visionem divinam quam te dissimulas intellegere, expediam tibi planissimam expositionem, qua animum tuum dubio exuat, cunctisq; te videntibus plenam certitudinem pariat. Hæc dixit, & mox dicta probavit. Vir namque de somno excussus, faciem persequit barbâ viduatam, barbâque cominus invenit divulsam. Postea verò non illa nocte quicquam loci in eo somnus habuit, sed pro somno eum stupor, pudor, & dolor oppressit. Quid faceret? cujus animus in amaritudine*

ne fuit, nec tamen cum quo hæc ventilaret familiarem habuit: familiares quidem potuit plures habere, sed ipse mallet omnibus ignotus, quam notus esse. Tandem eligens sibi unum, quod tamen actu erat opportunum, videlicet, ut necessitatem verteret in voluntatem; quam citissimè cucurrit ad Ecclesiam, ibique per *S. Mainulfum* mirificè Dei consecutus est misericordiam. Nam cum matutinæ laudis principium presbyter exordiretur, dicens: *Domine labia mea aperies*; iste, qui prius litteras non didicit, excepit, dicens: *Et os meum annuntiabit laudem tuam*. Quàm bene iste inscius se Domini laudes annuntiaturum esse promisit! quia non solum ille, verum omnes hujus rei cognitores pro eadem re, Domini debent esse laudatores. Est namque unum de præcipuis miraculis, ut qui se lecto collocavit laicum, sese erexit Canonicum; neque enim, si omnem illam noctem insomnem duceret, tamen notari posset de otio, quandoquidem cum hujusmodi procederet negotio. Nempe *B. Mainulfus* servum suum ad professionem Canonicam barba nollet destituere, nisi ad Canonicum usum gratius ei vellet pretium restituere.

Cap. III. S. Mainulfi lapis sepulchralis rumpitur, cum evidenti labe terra.

Jamque his exactis miraculis, non longa fuit mediæ mora temporis, cum iterum revelante gratia Dei manifestius patuit dignitas *B. Mainulfi*. Temporibus quidem *Arnulfi Regis, Bisonisq; Patherbrunnensis*

Episcopi, die quadam Diacono Evangelium recitante, inter recitandum, lapis beati viri sepulchro superpositus, ad instar crucis divisus intonuit, presentibusque cunctis validum stuporem incussit. Cumque eos iste concuteret stupor, ecce alius subsequutus est major: quia mox inter Dominici corporis sanguinisque immolationem, lapis nuper quadrifariam dispersus, in innumerabiles particulas dissipatur. Lapis quidem iste, bonus beato viro testis erat juxta suum posse; cuius dum potestatis non erat laudare per sermonem, laudabat autem per disruptionis vocem. Nec etiam ipsi terræ, hujus viri laudes fas fuit reticere. Resoluta enim in superficie sepulcri, deorsum subsedit more mirabili; ejusque sepulcrum esse destitit, cuius loculum liberè spectandum præbuit. Hinc patet, quam reverendus iste sit substantijs rationalibus, cuius sic præconium confessâ est irrationalis tellus. Confessâ est enim, ne sibi licitum foret hoc corpus suis occultare latibulis, quod multo rectius coleretur in altaribus sacris. Præterea, cum scissurâ petræ, casuque terræ, tanta jucunditas exorta est suavissimi odoris, ut non vana fides sit, affuisse sibi auctorem suavitatis. Hic verè

Scinditur incertum studia in contraria vulgus.

Cap. IV. Sepulcri lapis iterum ac tertio dissilit.

Certantes enim diu, quid hoc signum portenderet? elegerunt tandem Episcopo *Bisoni* rem hanc palificare, quatenus ille eos componeret dijudicatlite. Ille autem edixit fracturam sepulcri redintegratum

gratum iri. Ex ejus edicto sepulcrum reparatum iterum, paullo post est ex divino jussu dissipatum. Quod cum compertum foret Episcopo, ille superius edictum iteravit; ejusque edicto populus iterum obtemperavit. Sed in hoc Episcopus non notandus est dementiæ: rectius quidem divinitatis ascribitur providentiæ, quæ ideo eos aliquantulum dubitare permisit, ut per efficacius signum, & ab illis, & nobis omne dubium absterferit.

Cap. V. Biso Episcopus monetur miraculo levare corpus S. Mainulfi è tumulo.

Igitur in eodem tempore, *B. Mainulfus* Mainardum quendam Presbyterum admonuit in visione, quatenus Pontificem incusaret super sua transgressione: Presbyter autem divini admonitioni timorem præponens Episcopi, nusquam tulit pedem. Sed vir Dei iterum secundo, sicut prius, Presbyterum admonuit; Presbyterum autem sicut prius, iterum timor prohibuit. Tandem & tertio ei apparuit, ejusque mollitiem & socordiam accusavit. Et quia eum æternæ voluit ultioni eripere, noluit dilectum ejus hic impunitum dimittere: sed minatus est ei apertis oculis absentiam videndi, ejusque reliquit arbitrio, an mallet cæcus vivere, an legationem absolvere. Qui expergefactus, nimis ægrè tulit, quod imago somniorum nihil ei mentita fuit. Tamen quia cæcitas ei inimica, familiaris fuit, nequaquam iter distulit: sed ductore advocato, & reliquo itineris supplemento parato, iter expedivit, comite scilicet du-

ctore, baculo, & cæcitate; quod prius per se sine omni posset molestia consummare. Igitur quæ acciderant ei, narravit omnia Pontifici, nec verba ejus erant expositio, quibus ipsa cæcitas probabilis erat expositio. Ad hæc Pontifex vehementer expavescens, timuit periculum vitæ suæ, quia & ipse sibi conscivit super eadem transgressione. Quapropter festinans errata officijs superare sedulis, sepulcrum S. viri adiit humilis. Ibi quoque sacrum corpus de sepulcro transtulit, translatumque in eadem Ecclesia reverenter collocavit. In translatione autem beati corporis de sepulcro, rediit adempta oculorum sanitas presbytero. In quo laudanda est clementia multiplex optimi Domini, per merita & orationem militis egregij, qui corporali verberere, plagam recedit futuram animæ; & tamen eidem verberi corporis, celerem exitum concessit medicus utilis.

Cap. VI. Mulier paralytica curatur.

Multa quidem & alia fecit Jesus propè has reliquias miracula, inter quæ censemus hoc dici & audiri dignum, quod jam nunc referre volumus in medium. Igitur aquam, qua Pontificis jussione, sacræ lotæ sunt reliquæ, in bonam spem reservabant Dei famulæ: non in vanum credentes eam dignam reservatione, quia quæ salutare corpus lavando tetigerat, salutari tactu carere non poterat. Certè, quia fides earum bona, simplex, & prudens fuit; fides bona, ad bonum opus ascendere meruit. Nam mulier quædam paralytica, longo scilicet tempore omni membra

membrorum officio destituta, cognitis beati viri miraculis, rogavit à parentibus suis, ut ad prædictam portata perveniret ecclesiam, quòd ibi divinam per *S. Mainulfi* merita experiri vellet misericordiam. Deniq; rogavit, nec non rogando impetravit. Quòd cum compertum foret famulabus Dei, statim plenæ fuerant bonæ spei, nihil penitus hæsitantes in corde suo, super divinæ miserationis auxilio: præsertim, quia ipsa mulier, quæ spe curationis advenerat, constantis fidei in Domino fuerat. Didicerant enim ex doctrina Evangelij, quia *omnia possible sunt credenti*. Itaque mulieris paralyticæ semivivum corpus prædicta salutari aqua perunxerunt, perunctumque CHRISTO per merita *S. Mainulfi* commendaverunt. Sed ille, quia in se sperantes deserere non novit, nec harum fidem deseruit. Nam infra paucos dies, mulier ex illa acerrima corporis attritione convaleuit, & ad tantam valetudinem reffloruit, ut nec aliquod infirmitatis signum in ea remanserit.

Cap. VII. Alia mulier cancro laborans sanatur.

Nec nos patimur sanctam Ecclesiam clam esse, qualiter ibidem DEUS cuidam alteri succurreret femina, quæ laborabat peste immensâ & miserabili, & ideo major est majestas miraculi. Morbus enim, cui medicinalis auctoritas canceri vulnus vocabulum indidit, dexteram ejus mamillam mordaciter contrivit, & post grandævam contritionem funditus exedit. Qua exesa, obsedit etiam carnis contigua loca: usque adeo vis ejus prævaluit, ut etiam superficiem co-

harum, destituisset tegmine carniū. Eminent hoc quidem satis per se, nec eget expositione, si hæc esset in gravi amaritudine cordis, quam sic exasperabat dolor corporis. Nam etiam fertur, ut ipsa aperte profiteretur, se malle mori, quam tanto superesse dolori. Tandem, cum divina miseratio, compati voluit ancillæ suæ morbo, inspiravit in ejus mentem hanc cogitationem: ut quod apud homines est impossibile, apud Deum crederet esse possibile. Hæc vivificata spe, decrevit Dominum per S. *Mainulfi* merita invocare, tendens statim ad reliquias sancti viri; offerensque secum quod dedit penuria census exigui, videlicet candelam ad sui vulneris instar formatam. Ibi quoque, sicut prius mente disposuit, Domino sanctoque *Mainulfo* preces direxit. Sed Dominus omnipotens, *cor contritum & humiliatum non despicies*, noluit roganti renuere auxilium, utpote astrictus per militis sui meritum. Illa quidem redijt, sed redeunti Christus celeriter exposuit, quod sibi gratum precatorem transmiserit. Nam mox insequenti die, cepit in superficie vulneris novella cutis reviviscere: & ut breve sit, quod dicimus, infra septem dies in tantam sanitatem transijt vulnus, ut mamilla pectori resurgeret ad integrum, cujus nec dolor aliquod ibi reliquerat vestigium. Hoc quidem admodum est dictum mirabile: quia Christus *mirabilis in sanctis suis* falsò diceretur, si in eis nulla mirabilia operaretur. Ipse quidem per servi sui *Mainulfi* merita, plurima fecit, & facit miracula; quo-

quorum quædam superstes lingua famæ annuntiabat
 nobis, quædam verò taciturnitas invida sepulcro
 condidit oblivionis. Plura etiam signa *B. Mainulfus*,
 potestate habuit, quæ actu minimè protulit. Potesta-
 tem autem modò non dixi secundum dialecticam,
 sed juxta vocem Domini, dicentis: *quod omnia pos-*
sibilia sint credenti. Si beatus Domino indubitanter
 credidit; quidlibet agendi potestatem habuit: at qui
 credidit, potestatem igitur quidlibet agendi habuit.
 Domino enim indubitanter credere, est mandata e-
 jus fideliter adimplere; consequens est, ut hic Do-
 mino videatur adhærere. *Qui autem adheret Domi-*
no, unus Spiritus efficitur. Semper enim desideravit,
 desideratumque promeruit *B. Mainulfus*, ut cum
 Creatore efficeretur unus spiritus; sed creatori
 aliquid esse impossibile, nemo vel insanus præsumit
 credere. Hic vero ordinatum consequitur, ut hujus
 possibilitatis non careat participio, qui unus spiritus
 fieri meretur cum Domino. Quapropter si *B. Mai-*
nulfus, unus spiritus cum Domino fieri promeruit,
 signa etiam operari potuit: Sed meruit unus spiri-
 tus cum Domino fieri; potuit igitur signa operari.
 Cujus conclusionis necessitas nobis discutit aperè,
 ut non egeat quæstione, si vel pauca, vel omnino
 nulla signa fecerit; dummodo ei signorum potestas
 non absuit. Et profectui quidem animæ nostræ sa-
 lubrius essent merita ejus, moresque, & virtutes,
 quàm signa cognoscere; ad quarum videlicet exem-
 plar formaremus modum & ordinem vitæ nostræ.
 Sed quia meritis ejus carnaliter viventis, nos præ-
 sentes

sentis interesse non contigit, ecce autem divina providentia, aliqua de signis ejus notitiæ nostræ contulit, quatenus signorum certitudo nobis exponeret, quòd magna vitæ puritas, sanctaque actuum castimonia præcederet. Nunc igitur pollicetur nobis certa spes divinæ miserationis, ut per eum animarum nostrarum medeatur languoribus, per quem vires restituit tot languidis corporibus. Quod ipse *B. Meinulfi* precibus dignetur annuere, qui ipse *B. Meinulfo* principium fuit & finis victoriæ, victorie contulit bravium infinitæ gloriæ: qui regnandi nec initium habet nec finem. ipse

Principium, vector, dux, semita, terminus idem.

F I N I S.